

и методический журнал «Вестник Магилёвского государственного университета имени А.А. Куляшова», Могилев, 2010. №1 (35). Серия D. С. 95.

2. Льготы для бизнеса в сельской местности. URL: <https://ilex.by/news/lgoty-dlya-biznesa-v-selskoj-mestnosti/> (дата доступа: 26.11.2018).

3. Налоговые льготы в РБ для предпринимателей. URL: <http://www.konsalt.by/stati/upravlenie-biznesom/nalogovye-lgoty-v-rb-dlya-predprinimatelej.html> (дата доступа: 25.11.2018).

4. О развитии торговли, общественного питания и бытового обслуживания: Указ президента Респ. Беларусь от 22 сентября 2017 г., №345. *Национальный реестр правовых ресурсов Республики Беларусь*. 2018. №1/17274.

5. О стимулировании предпринимательской деятельности на территории средних, малых городских поселений, сельской местности: Декрет президента Респ. Беларусь от 7 мая 2012 г., №6. *Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь*. 2012. № 1/17769.

*Лобачева І.Ф., к.пед.н., доцент,
доцент кафедри обліку та оподаткування,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ;
Колесник Д.А., здобувач вищої освіти,
спеціальність «Туризм»,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ*

СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ В ДОСЛІДЖЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

STATISTICAL METHODS IN THE INVESTIGATION OF THE ACTIVITY OF ENTERPRISES OF THE HOSRITALITY MANAGEMENT BUSINESSES

Анотація. У сучасних умовах господарювання готельна справа стає все більш розповсюдженою. Готельне господарство є однією з важливих складових сфери послуг в Україні і ефективно його функціонування сприяє пожвавленню соціально-економічного розвитку країни та окремих її регіонів. В статті проведено дослідження діяльності підприємств готельного господарства за допомогою статистичних методів. Висвітлено важливість використання статистичних показників для розробки висновків про успішну діяльність певного підприємства.

Ключові слова: готельне господарство, підприємства готельного господарства, статистичні показники, статистичні методи, готель.

Abstract. In today's business environment, the business is becoming more widespread. The hotel economy is one of the important components of the service sector in Ukraine and its effective functioning contributes to the revitalization of the socio-economic

development of the country and its individual regions. The article deals with the research of the enterprises of the hotel industry using statistical methods. It also deals with the importance of using statistical indicators for the elaboration of conclusions about the successful activity of a certain enterprise.

Keywords: hospitality, hospitality management businesses, statistical methods, statistical indicators, hotel.

Постановка проблеми. Забезпечення належного рівня готельного господарства є необхідною умовою сталого соціально-економічного розвитку будь-якої держави, оскільки від цього залежить потенціал регіонів та рейтинг України у світовому співтоваристві. В умовах економічного розвитку нашої країни, готельне господарство стає одним з дієвих засобів формування ринкового механізму, надходження значних прибутків до держави, створення нових робочих місць, підтримки регіонів. Так, у 2017 р. на території України функціонувало вже 1867 підприємства готельного господарства, в тому числі 1560 готелів, 98 мотелів, 28 готельно-офісних центрів, 86 кемпінгів, 95 молодіжних баз та гірських притулків, 785 гуртожитків для приїжджих тощо.

У сучасних умовах переходу України до ринкової економіки в кожній галузі відбувається пошук нових шляхів і методів виробництва, здійснюється аналіз сучасного стану, окреслюються перспективи на майбутнє. Ці процеси характерні також для сфери готельно-ресторанного бізнесу, яка спрямована на отримання прибутку через надання різноманітних послуг у вигляді житла, харчування, транспортного та іншого сервісу задля ведення успішного бізнесу.

Розвиток готельно-ресторанного бізнесу в Україні особливо актуальний, оскільки саме завдяки даній галузі Україна може поліпшити соціально-економічну ситуацію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами вивчення стану та перспектив використання статистичних методів в дослідженні розвитку готельного господарства в Україні займаються багато вітчизняних та зарубіжних учених: С. Галасюк [1], Р. Кожухівська [7], Н. Кузнєцова [5] та ін. Ці вчені сприяли й сприяють розвиненню науково-дослідницьких компонентів статистичного мислення та розумінню основних методів кількісного аналізу соціально-економічних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кількісна оцінка стану та розвитку готельного господарства України неможлива без використання статистичних показників. Під час дослідження проявів масових явищ і процесів, їх змін у часі, зв'язків та закономірностей, що виникають на їх основі, статистика дає їм науково обґрунтоване кількісне відображення, визначає їх економічний зміст.

Система статистичних показників діяльності підприємств готельного господарства включає такі групи показників, як загальноекономічні, фінансові, показники якості обслуговування, показники забезпеченості послугами готельних підприємств у регіоні та інтегровані показники інвестиційної привабливості, – які є абсолютними, відносними і середніми величинами.

В процесі збору, обробки та аналізу статистичної інформації, яка характеризує діяльність підприємств готельного господарства необхідно використовувати такі статистичні методи, як статистичне спостереження, метод групування, табличний та графічний методи, індексний метод, методи обробки динамічних рядів та вимірювання зв'язку між явищами тощо.

Метод групування використовують для розподілу одиниць статистичної сукупності на однорідні групи за істотними для них ознаками і на їх основі проводиться аналіз структури сукупності та вивчаються взаємозв'язки між явищами. Розглянемо групування готельних підприємств за місткістю (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Групування готельних підприємств за місткістю

Країна	Тип готелю	Кількість номерів	Кількість місць
Україна	малий	До 100	До 150
	середній	100-300	150-400
	великий	Понад 300	Понад 400
США	малий	До 100	х
	середній	100-500	х
	великий	Понад 500	х
Чехія	малий	х	До 120
	середній	х	120-500
	великий	х	Понад 500
Швейцарія та Австрія	малий	х	До 100
	середній	х	100-200
	великий	х	Понад 200

Отже, якщо систематизувати усі типи готельних підприємств в світі, то на сьогодні їх можна розрізнити за типом, кількістю номерів, кількістю місць, а також рівнем комфорту, місткістю, поверховістю, місцем розташування, забезпеченістю харчуванням, тривалістю проживання в них, тривалістю функціонування протягом року, рівнями цін, кількістю номерів, житловою площею та іншими ознаками.

При проведенні дослідження розвитку готельного господарства широко використовується індексний метод, вивчаються зміни доходів, витрат, чисельності працюючих, коштів на оплату праці в часі. На основі системи індексів середніх величин вивчаються структурні зрушення. Використовуючи індекс середнього рівня якісного показника структурних зрушень можна визначити зміни середнього доходу від експлуатації, середньої заробітної плати, середньої площі номерів тощо. Саме за його допомогою аналізують мультиплікативні моделі і роблять висновки щодо абсолютного та відносного впливу різноманітних чинників на зміну залежного фактору. Так, для виявлення резервів збільшення виручки від реалізації послуг за допомогою індексного аналізу можна обчислити вплив на виручку двох факторів:

середньої ціни за один людино-день та загальної кількості ночівель.

Використовуючи моделі регресійного аналізу можна виявити залежність доходу від експлуатації готельного підприємства у розрахунку на одну людино-добу від середньої місткості одного номеру, залежність доходу у розрахунку на одне койко-місце від витрат, та інше [6].

На наш погляд, важливу роль при проведенні аналізу діяльності підприємств готельного господарства відіграють методи вимірювання зв'язку, зокрема, проведення кореляційно-регресійного аналізу та застосування непараметричних методів визначення взаємозв'язків. Саме такі методи надають можливість аналізувати інвестиційну привабливість готельного господарства регіону та інвестиційну привабливість регіону взагалі. Використовуючи результати дослідження Інституту Реформ, ми побачили, що Коефіцієнт рангової кореляції, розрахований за формулою Спірмена (0,79), свідчить про тісний зв'язок між інвестиційною привабливістю готельного господарства регіону та регіону в цілому.

«В даний час світове готельне господарство нараховує близько 350 тис. комфортабельних готелів, що мають більш, ніж 14 млн. номерів (26 млн. місць), – вказують Л.В. Овчаренко та А.В. Овчаренко. При цьому кількість номерів за останні 20 років щорічно в середньому збільшується на 3-4%, що свідчить про значну динаміку зростання засобів розміщення туристів». За 2017 р. готельне господарство України нараховувало 2 644 готелі та аналогічних засобів розміщення, з яких готелі склали 1 523 одиниці (57,6%). Номерний фонд готельного господарства за 2017 р. складав 69 237 номерів, житлова площа якого нараховувала 1 604,8 тис. кв. м, де було розташовано 135 518 місць, в яких було розміщено 3 814 201 особа та отримано доходу від надання готельних послуг на 3 404 439 тис. грн. [3].

Проаналізувавши інформацію, ми можемо стверджувати, що протягом останніх років не відбувається укрупнення готелів та аналогічних засобів розміщення. Це пов'язано з економіко-політичною та фінансовою нестабільністю країни. Підприємства готельного господарства функціонують здебільшого в курортних зонах, або бізнес-регіонах України.

Суттєву конкуренцію підприємствам готельного господарства, у т. ч. великим готелям, створюють фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які переважно утримують невеличкі готелі та є власниками приватних будинків і квартир. Вони пропонують відвідувачам повний спектр основних та додаткових готельних послуг при значно нижчій їхній вартості. Питома вага таких підприємств у 2017 р. складала майже 59%.

Проаналізувавши тенденцію розвитку готельного господарства України, можна відзначити, що конкурентоздатність вітчизняних підприємств готельного господарства з року в рік знижується порівняно з європейськими та азіатськими підприємствами туристичних та рекреаційних зон. Це спричинено рядом факторів, зокрема політичного та економічного характеру, та вимагає адаптації існуючих управлінських механізмів діяльності таких підприємств, з одного боку, до потреб ринку послуг з тимчасового розміщування та харчування серед населення України та

зарубіжних туристів, з іншого, підвищення ефективності господарської діяльності самих підприємств як самостійних господарських одиниць. Для прогнозу розвитку підприємств готельного господарства використано метод екстраполяції [3].

За даними Colliers International заповнюваність готелів в Києві на 2018 р. перебувала на рівні 40%, що вважається дуже низьким показником. Ситуація на ринку залишається досить складною, а кількість гостей не росте такими темпами, як передбачалося. Готелі змушені знижувати вартість своїх номерів. Так в порівнянні з 2017 роком, вартість номерів у 5-ти зіркових готелях впала на 16%, а в 4-х зіркових на 6,7%. Інвестиційна привабливість даного сегмента практично нульова, і це добре видно, по тому як недобудовані готелі міжнародних і національних операторів переносять терміни свого відкриття вже не перший рік. Відчувається гостра нестача якісних бюджетних готелів, якими користуються в основному внутрішні туристи. Внутрішні туристи, які відпочивали до кризи за кордоном, в зв'язку з обвалом гривні і зменшенням доходів, все частіше подорожують усередині країни. Але тут перевага надається маленьким комфортним та якісним готелям або заміським комплексам.

Що стосується нашого міста, протягом 2017 року, перш за все, попит на розміщення в готелях Вінниці поступово зріс на 34% більше аналогічного показника минулого року завдяки стабілізації економічної та політичної ситуації в країні. Це було підґрунтям для відродження ділової активності в місті, що є фундаментальним драйвером попиту на розміщення в готелях Вінниці [4].

Висновки. Отже, використання різноманітних статистичних методів під час дослідження діяльності підприємств готельного господарства є необхідним для повноцінного аналізу цієї галузі. Оскільки саме такі методи надають можливість вирішити низку складних завдань функціонування готельного господарства на мікро-, мезо- та макро-рівнях, серед яких знаходиться і завдання щодо прийняття інвесторами ефективних інвестиційних рішень.

Список використаних джерел

1. Галасюк С.С., Шикіна О.В. Організаційно-економічні засади функціонування малих готелів. Монографія. Одеса, 2015. 279 с.
2. Electronic Kyiv-Mohyla Academy Institutional Repository
URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua>
3. Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. URL: <http://global-national.in.ua>.
4. Інформаційний портал. URL: <https://znaj.ua>.
5. Кузнєцова Н.М., Нездоймінов С.Г. Регіональний вимір розвитку туристичного та готельного бізнесу. Одеса, 2010.
6. Наукове товариство Івана Кушніра. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua>.
7. Розвиток сучасних маркетингових інформаційних технологій в комунікаційних стратегіях українських туристичних підприємств. Монографія. Умань, 2011. 210 с.